

Existuje mnoho mýtů a pověr o tom, co jsou vlastně peníze, jak vznikají a jakou mají funkci. V následujících pár odstavcích si peníze a jejich vlastnosti přiblížíme.

Pro peníze platí, že jsou všeobecně přijímaným prostředkem směny. Je to vlastně zboží jako každé jiné. Jejich zvláštnost ale spočívá v jejich vysoké obchodovatelnosti, jsou nejvíce likvidním statkem v ekonomice. **Samotné vlastnictví peněz ale ještě neznamená, že máte nárok na zboží či službu, kterou si za ně chcete opatřit. Nikdo není povinen vám za vaše peníze dát své zboží.** O tom rozhoduje cena zboží, kterou určuje nabídka a poptávka a opačné preference prodávajícího a kupujícího.

Peníze tedy slouží jako prostředek směny. Jak je to ale s jejich množstvím v ekonomice? Ekonomové se často dohadují, jaká je optimální globální zásoba peněz. Je to jeden milion jednotek? Nebo jedna miliarda, či jeden trilion? **Pokud peníze mají funkci prostředku směny, tak logicky nezáleží na tom, jaké množství peněz se v ekonomice pohybuje.** Směnu lze uskutečnit při jakékoliv peněžní zásobě. Vysoká peněžní zásoba bude pouze znamenat vyšší ceny, nízká peněžní zásoba naopak ceny nižší. Z toho vyplývá, že zvýšení či snížení objemu peněz v ekonomice nemá žádný vliv na bohatství společnosti, pouze ovlivňuje cenovou hladinu. Jedná se o aplikaci zákona klesajícího mezního užitku a střetu nabídky s poptávkou, stejně jako u kteréhokoliv jiného zboží.

Nárůst množství objemu peněz v ekonomice snižuje mezní užitek dodatečně získané peněžní jednotky. Když mám více peněz, zvyšuje se poptávka po zboží, které díky tomu také zdraží. Zvýšení celkového množství peněz v ekonomice má tedy za následek růst cen. **Peníze ovšem se zvyšováním svého množství v ekonomice ztrácejí svoji kupní sílu. Lidé proto čím dál častěji utíkají k penězům, které mají svoji nabídku konstantní.** Příkladem může být například virtuální měna bitcoin, která má (bude mít) zásobu 21 milionů, přičemž je naprogramovaná tak, že toto množství bude konečné a nebude podléhat inflaci.

Pokud by tedy v peněžním systému, kde by byla nabídka peněz neměnná, docházelo ke zvýšení produktivity, znamenalo by to snižování cen statků a služeb, které by bylo definičním znakem takto zdravého peněžního systému. Někteří mohou namítnout, že v tom případě by klesaly zisky firem. To ale není pravda. V současných systémech musejí firmy zajistit, aby jejich příjmy rostly rychleji než náklady, tak v systému klesajících cen by musely snižovat rychleji náklady, než by klesala cenová hladina. Ve spotřebitelské poptávce by také snižování cen znamenalo, že lidé odloží své nákupy v domnění, že zboží bude časem levnější. Když pomineme nákupy zboží, které se nedají odkládat (jídlo, oblečení, investice do bydlení), existují ještě takzvané časové preference.

Časové preference znamenají, že si lidé cení více zboží, které si koupí dnes, než toho samého zboží nakoupeného (*ceteris paribus*) v budoucnosti. Nízké časové preference značí chování, při němž spotřebitel záleží méně na tom, proběhne-li spotřeba nyní nebo v budoucnosti. Naopak vysoké časové preference značí, že spotřebitel výrazně upřednostňuje současnou spotřebu před spotřebou budoucí. Uvedme si jednoduchý příklad. Mám chuť si dát pizzu. Stojí 150 korun. Je jasné, že upřednostním nákup pizzy nyní, místo toho, abych tento nákup provedl například za týden. Co když ale někdo přijde a nabídne mi, že mi tutéž pizzu prodá za týden se slevou 50 korun, tedy za stovku? A zde právě záleží na mých časových preferencích, zda na směnu přistoupím, či nikoliv. Situace může být i opačná, hlavně v případě, jedná-li se o peníze. Pokud mi někdo nabídne 1000 korun hned, nebo 1000 korun za rok, je jasné, že budu chtít přijmout částku nyní. Když mi ale nabídne za rok 1200 korun, bude opět záležet na mých časových preferencích. Rozdíl 200 korun (20%) představuje úrokovou míru. Výše úrokové míry by měla být dána trhem a dává kupujícím i prodávajícím jasný signál ovlivňující jejich tržní chování. Současné papírové peníze se nazývají fiat money (česky měna s nuceným oběhem).

Mají několik základních vlastností:

- a. **Jsou to peníze monopolizované státem.**
- b. **Centrální banky v úzké spolupráci s bankami komerčními zvyšují nabídku peněz prostřednictvím úvěrové expanze. Tento proces se označuje jako výroba peněz z ničeho (out of thin air).**
- c. **Nejsou zrcadlem bohatství společnosti. Představují pouze barevné papírky nebo bity či bajty na pevných discích.**

Americký dolar, česká koruna, švýcarský frank nebo japonský jen - všechno toto jsou fiat money. Tyto **státní měny nejsou neškodné. Jsou inflační a představují hlavní důvod hospodářských cyklů.** Znehodnocují úspory a „nadržují“ dlužníkům před věřiteli. Navíc zvýhodňují ty subjekty, ke kterým se nově vytisknuté peníze dostanou nejdříve, většinou v blízkosti státních institucí. Ti mohou nakupovat ještě za „staré“ ceny, ovšem s více penězi v kapsách a na účtech. Ti, ke kterým se nově natisnuté peníze dostanou naposled, prodělávají.

Monopol státu na výrobu papírových peněz umožňuje nesmírně zvýšit jeho finanční sílu, což má za následek jeho nekončící expanzi na úkor svobody podnikatelů a občanů. V žádném případě není přehnané tvrzení, že státní papírové peníze dláždí cestu k totalitním státům.

Jak jsme si ukázali, současný měnový systém papírových peněz s nuceným oběhem trpí závažnými etickými a ekonomickými nedostatky. **Řešením je svobodný peněžní trh s volně si konkurujícími měnami. Na volném trhu s penězi by lidé měli úplnou svobodu při výběru druhu peněz, které chtějí držet, a lidé by také měli svobodu nabízet zboží, které ostatní chtějí přijímat jako peníze.** Na volném trhu peněz bude rozhodovat o penězích poptávka. A neměli bychom pochybovat o tom, že by lidé s největší pravděpodobností požadovali „**zdravé peníze**“ - **to jsou peníze, které si časem poměrně dobře zachovají svou kupní sílu.**

„Zdravé peníze“ musejí mít následující vlastnosti: musí být vzácné, homogenní, trvanlivé, přepravitelné a dělitelné. To velmi dobře vysvětluje, proč se lidé v minulosti rozhodli používat drahé kovy, zejména zlato a stříbro, jako peníze, když si mohou svobodně vybrat.

Peníze jsou pro moderní ekonomiku nepostradatelné, protože slouží jako prostředek ekonomické kalkulace. Bez peněz bychom nemohli udržet způsob dělby práce a v důsledku toho ekonomickou prosperitu, která se časem budovala.

S příchodem digitalizace a moderních technologií se lidé čím dál častěji obracejí při hledání zdravé měny k měnám virtuálním. Nejnovější vývoj na trzích s kryptoměnami naznačuje, že poptávka po zdravých penězích existuje a zvyšuje se.

Cesta ke zdravým penězům je ale dlouhá. Vlády a centrální banky se neustále snaží řídit kupní sílu peněz a obohacovat se prostřednictvím inflace. [1] To, co je skutečně potřeba, je peněžní osvícení - seznámení lidí s časem prověřenými a nadčasovými pravdami o povaze peněz. **Lidé musí být informováni o tom, že pro ně jsou lepší peníze, a je třeba je povzbuzovat, aby požadovali zdravé peníze - peníze, které slouží jejich potřebám lépe než inflační papírové vládní peníze s nuceným oběhem.** Jakmile si to uvědomí, nastane čas na ukončení vládní monopolizace na tisk peněz. Zdravá ekonomika ukazuje, že lidé by si mohli užívat větší svobody a větší prosperity s platebními prostředky, které mají dovoleno usadit se na volném trhu. Existuje tedy dobrý důvod požadovat volný peněžní trh - dát lidem svobodu zvolit si, jaké peníze chtějí používat - drahé kovy, kryptoměny nebo cokoli jiného.

Poznámky:

1) Více o tomto tématu viz např. video Svobodného přístavu:
https://www.youtube.com/watch?v=Cb_WfSiNE6c

~~~

Zdroj:

Sdílet